

Met trots presenteren wij hierbij een speciale jubileumeditie. We zijn de archieven ingedoken en hebben een mooi overzicht gemaakt van 30 veelbewogen jaren van Vrienden Wandelbos Groenendaal. Wilt u ook deel uitmaken van de Vereniging of actiever worden binnen de Vereniging laat het ons dan weten via info@wandelbosgroenendaal.nl.

Leo van Os, Trudy Vink, Ellen Zwarter-Rol en Marianne

1989

Nadat in 1989 het gemeentebestuur van Heemstede in een druk bezochte hoorzitting een ecologisch beheersplan voor het wandelbos Groenendaal presenteerde, ontstond bij een groot aantal van de aanwezigen onrust over de gang van zaken rondom wandelbos Groenendaal. Teneinde de belangen van de verontruste bezoekers van Groenendaal te bundelen werd per 21 juni 1989 onze Vereniging opgericht onder de naam: 'Vrienden Wandelbos Groenendaal'. In datzelfde jaar is de eerste Boskrant een feit. De Vereniging wordt door de gemeente als gesprekspartner geaccepteerd. De gemeente vraagt de Vereniging om hulp bij het bestrijden van vandalisme middels registreren en signaleren van aangebrachte schade en door goed voorbeeldgedrag. Een eerste voorstel voor een hondenvrije zone in het bos ligt op tafel.

1990

De gemeente presenteert het 'Milieuplan Wandelbos Groenendaal': het bos gaat ecologisch beheerd worden. In het noordelijk gedeelte van het bos mogen honden loslopen, in het zuidelijk gedeelte grotendeels niet.

Een route met blauw gemarkeerde paaltjes geeft aan waar honden aangelijnd mogen lopen.

Veel misbruik van en vernieling in het bos vragen om een plan van aanpak. Er wordt een werkgroep Bevordering Milieu Bewust Gedrag opgericht die "surveilleert" in het bos. Scholen in Heemstede zullen worden benaderd middels een voorlichtingsbrief over Groenendaal. Veel leden hebben hun twijfels over het inzetten van grazers in het bos. Uit de krant wordt vernomen dat vanwege de houtige structuur van het bos begonnen zal worden met paarden.

Er bestaat ontevredenheid over de structuur van het zuidelijke gedeelte van het bos. Wandelaars voelen zich er onveilig vanwege de rust in dit gedeelte. Het is een schril contrast met het noordelijk gedeelte, waar de concentratie van bezoekers groot is door de Kinderboerderij, het Ecodroom, de Ponytrax en de speeltuin.

1991

Start van en uitleg over het ecologisch beheer in de Boskrant. Er is tevredenheid over dat beheer, maar in de ledenvergadering horen de leden van de heer Van der Vlis, hoofd groenvoorziening van de gemeente, dat er in het volgende jaar 2 paarden en 2 koeien zullen komen in het noordelijk deel van het bos. Dit roept bij de leden veel vragen op die op dat moment niet beantwoord (kunnen) worden.

1992

Een jaar van zorg over de uitvoering van het ecologisch beheer. Veel bomen zijn beschadigd en daardoor kwetsbaar geworden, gezonde naaldbomen zijn gekapt en de naalden zijn licht ontvlambaar waardoor verhoogd brandgevaar. Vastgesteld wordt door leden dat er een groot verschil is tussen het ecologisch beheer in het noordelijk deel versus het zuidelijk deel van het bos. Het beheer in het zuidelijk deel ademt een sfeer uit van zorgvuldigheid en voorzichtigheid, dit in tegenstelling tot het beheer in het noordelijk deel.

Maar: de provincie Noord-Holland waardeert het ecologisch beheer en het Gemeentelijk Groen van Heemstede met een prijs. In het juryrapport staat o.a.: "Voorbeeldig is de manier waarop het behoud van cultuurhistorische waarden van de oorspronkelijke landgoederen en de nieuwe ecologische aanpak zijn geïntegreerd.

De bevolking is betrokken en er is een draagvlak voor ecologisch beheer" aldus de Provincie. De leden worden opgeroepen elke 2e en 4e woensdag van de maand gedurende een uur de bospaden schoon te maken van hondenpoep.

1993

Er lopen paarden in het bos en er komen 2 runderen bij. Het ecologisch beheer wordt meer gewaardeerd, maar de ergernis over de vernielingen door mountainbikers en brommers in het bos neemt toe. Er is behoefte aan meer toezicht. Onze Vereniging heeft 2 informatieborden geschonken aan de gemeente die door de gemeente zijn voorzien van up-to-date informatie waaronder een nieuwe plattegrond. De Vereniging schonk ook een picknicktafel met 2 banken, die zijn geplaatst bij de Lindenkomp.

Ivm met de paarden en de runderen die uiteindelijk ook in het noordelijk deel zullen gaan grazen, komt er een rasterwerk met grote hekken en klaphekken om het bos heen. De Vereniging uit zijn zorgen tegen de gemeente over de beperkingen van toegankelijkheid, vooral voor mindervaliden en kinderwagens. Er zijn ook zorgen over de verontreiniging door de paarden en runderen. Veel commotie bij de leden over de nieuwe plannen, vooral over toelating van de grazers in het noordelijk gedeelte.

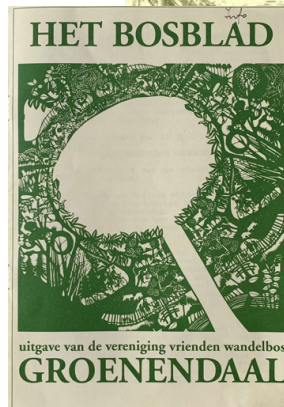
1994

De ontevredenheid over de komst van de grazers in het noordelijk gedeelte groeit. De nieuwe wethouder van milieu en groenvoorziening ziet evenals haar voorganger geen problemen, maar belooft wel dat honden nooit uit het bos geweerd zullen worden en dat agressieve grazers vervangen zullen worden.

Enkele leden verzamelen handtekeningen (1400) en richten Stichting Platform Groenendaal op. Met behulp van een advocaat zetten zij juridische stappen tegen de gemeente met als doel de grazers in het zuidelijk gedeelte te houden. Tijdens een kort geding op 7 november wordt het verzoek van het Platform door de rechter afgewezen. Er wordt door de gemeente wel een onafhankelijk meldpunt ingesteld, waarbij gedacht wordt aan de Geschillen- commissie.

1995

De commotie rond de grazers blijft. De paarden komen dicht bij de mensen op zoek naar eten, duiken in kinderwagens met hun hoofd en maken velen aan het schrikken. Galopperende paarden zijn gevaarlijk en worden regelmatig gesignaleerd. De dierenbescherming constateert aan het begin van de winter dat de koeien in een slechte en de paarden in een matige gezondheidstoestand verkeren. De leden van de Vereniging worden door de voorzitter opgeroepen om alle negatieve ervaringen te melden. Uiteindelijk hebben weinig mensen last van de grazers, hoewel de galopperende paarden als gevaarlijk worden ervaren. Vastgesteld wordt dat de grazers niet eten waarvoor ze juist zijn binnengehaald, ze lusten geen esdoorns en vogelkers, maar wel de basten van jonge bomen. Honden eten de paardenvijgen en rollen in de koeienvlaaien. Men pleit voor verplaatsing van de grazers naar het weiland.

1996

Op de jaarvergadering wordt met het hoofd groenvoorzieningen en een bosbouwkundige onder andere gesproken over begrazing, meer openheid, selectief kappen, beperken honden en erosiebestrijding. Beperkte mogelijkheden voor honden worden niet besproken wegens emotionele aspecten. We hebben veel leden (40) verloren in dit jaar. Bijna het voltallige bestuur treedt af. Er komt een 'slapend' bestuur (1x per jaar ledenvergadering).

1997

Een nieuw bestuur vindt dat het bos er erg verwaarloosd uit ziet (m.n. Belvédère, Lelievijver, voortuin Heksenhuisje en diverse kapotte banken). Meeste zaken hiervan zijn in dit jaar opgelost. Helaas niet het uitbaggeren van de Lelievijver, waardoor in de winter de vissen zijn doodgevroren. Het bestuur wil meer controle in bos, zeker in het weekend, wegens toenemend vandalisme.

1998 - 2000

Na twee hele rustige Verenigingsjaren in 1998 en 1999 is 2000 een heel bewogen jaar. De gemeente blijkt plannen te hebben om Groenendaal te privatiseren en te verkopen aan de Stichting Noord-Hollands Landschap! Door handtekeningenacties en bezwaarschriften, geïnitieerd door de Vereniging richting het college, is op 6 december door B&W besloten het wandelbos Groenendaal niet in beheer te geven bij het NHL.

2001

Definitief bericht van de gemeente, dat de verkoop van het bos niet doorgaat! Tijdens de ledenvergadering in november wordt besproken contact te blijven houden met de gemeente, om ons belang (bos voor mens en hond) te blijven waarborgen. Er wordt besloten een boom te schenken aan de gemeente en te planten ter gelegenheid van het 12,5 jarig bestaan van de Vereniging. Er komt in 2002 een nieuw bosbeheerplan. De Vereniging brengt onderwerpen aan om in te brengen in het nieuwe beheersplan.

2002

Het bestuur heeft kennis gemaakt met de nieuwe burgemeester en met de nieuwe wethouder van milieu. Het bosbeheerplan stelt volgens de wethouder van milieu niets voor, het is alleen om subsidies binnen te halen.

2003

Het aantal toegestane honden is op maximaal 6 per persoon gesteld. De kuilenbordjes op de bankjes zijn vernieuwd en het tekort aan prullenbakken is besproken met de gemeente.

2004

Het herdenkingsbankje bij de Rhododendronvijver voor Theo Wiering is onthuld. Hij was jarenlang penningmeester van de Vereniging.

2005

Een nieuw bestuur maakt plannen om actiever te worden en het ledenaantal naar 200 te laten groeien. Nieuwe folders worden ontwikkeld. Het bestuur gaat de vuilnisbakken inventariseren en de leden worden verzocht om mee te helpen zwerfval op te ruimen. Een omheind stiltegebied is tot stand gekomen. De Vereniging verzint een oplossing voor de zandbak in het bos, die niet meer ververst wordt.

2006

De Boskrant wordt nieuw leven in geblazen en een Boswerkgroep is opgestart. De ALV mag wat losser worden en wil lezingen niet meer combineren met de ALV om een groter en breder publiek te trekken. De gemeente streeft naar meer open plekken in het bos en de kastanjeziekte slaat toe. De wilgentenenoevers van de Rhododendronvijver zijn verdwenen. De Vereniging sponsort de konijnenhokken van de kinderboerderij.

2007

De ledenvergadering heet nu inloopavond in café 'De Eerste Aanleg'. De contacten met de gemeente zijn goed, er is regelmatig informeel overleg en tweemaal per jaar wordt een ronde door het bos gelopen. We participeerden in een boekje over een culturele route door het bos door Jan van der Reep. We doneren een rode beuk naast het weiland op de nationale boomplantdag. We stellen voor om een toegangspad door het weiland te maken en dit wordt kort daarna gerealiseerd. Er wordt een hek rond de Rhododendronvijver geplaatst tegen gravende honden.

2008

De commissie van advies is tot stand gekomen met deskundigheid op gebied van bosbeheer, landschapsarchitectuur en cultuurhistorie. Inmiddels telt de Vereniging 214 leden en er worden nog meer leden geworven d.m.v. het uitdelen van visitekaartjes. De leden vinden het bos rommelig met omgetrokken bomen, takkenrillen en afgezette kruispaden. Ook wordt er veel gefietst en het lijkt als of er geen toezicht is.

2009

De vereniging organiseert een cultuurhistorische wandeling. De Boswerkgroep bestaat uit 15 leden en klust een paar keer per jaar in het bos. De Rhododendronvijver wordt opgeknapt.

2010

De Boskrant bericht over de gezondheid van de bomen in het bos; het gaat wat beter met de beuken en de eiken, hoewel die laatste al een tijdje aan het sukkelen zijn. Er wordt door Wageningen nog steeds gezocht naar een oplossing voor de ziekte van veel kastanjes, maar nog zonder succes.

De bijenstal van de Kinderboerderij is in vlammen opgegaan na een door vandalen aangestoken brand. De Vereniging roept de leden op royaal bij te dragen aan de donatie voor het terugbrengen van bijen in het bos.

Er worden regelmatig 'hangjongeren' in het bos gesignaleerd. Het gemeentelijke handhavingsteam én leden van de Vereniging houden een oogje in het zeil. De Boswerkgroep snoeit takken, dicht kuilen en andere mooie klussen; gezellig én nuttig.

2011

De ooievaars worden weer op hun nest aangetroffen; maar of er ook jongen komen dit jaar.....?

De Rhododendronvijver is nog steeds niet opgeknapt o.a. door technische problemen met het op natuurlijke wijze verstevigen van de oevers. Aandacht wordt o.a. gevraagd voor de 'Belvédère' die "gemolesteerd is door de lieve jeugd" en voor gebrek aan toezicht in het bos, vooral in de avond.

2012

Om de overlast door hondenpoep aan te pakken (letterlijk) wordt besloten de gemeente poepzakjesautomaten bij de ingangen aan te bieden. De toestand rondom de Rhododendronvijver blijft een steen des aanstoets. De gemeente wordt aangemoedigd niet alleen verbeterplannen te maken, maar ze ook uit te voeren.

Bezorgdheid over de bomen groeit; een paar beuken aan de Torenlaan moesten er door ziekte en ouderdom aan geloven. De kastanjes houden moedig stand, maar een enkele boom heeft de vlag moeten strijken.

2013

Het is dit jaar 100 jaar geleden dat Landgoed Groenendaal door de gemeente werd aangekocht. Het 'Heksenhuisje' is vernieuwd en nu hopelijk hufteerproof. Complimenten voor de gemeente. Er zijn herten in het wandelbos gesignaleerd, die ook weer snel het bos uitgaan. De ontmoeting tussen hond en hert verloopt namelijk niet altijd vreedzaam.

De ooievaars bij de kinderboerderij hebben er dit jaar niets van gebakken: wel een bewoond nest, ook eieren, maar geen jongen. Er zijn nu ook zeven Hooglanders, nadat vorig jaar door sterfte en onderlinge onmin de samenstelling van de groep drastisch aangepast moest worden. Er gaat gebaggerd worden in de vijvers en vaarten!

Onderhoud: er worden meer open plekken in het bos gecreëerd, waardoor er niet alleen meer ruimte voor ondergroei ontstaat, maar ook mooie zichtlijnen, waardoor de beleving anders wordt.

2014

Ook dit jaar werden nog enkele festiviteiten georganiseerd omdat het vorig jaar 100 jaar geleden was dat gemeente Heemstede wandelbos Groenendaal aankocht. Met name noemen we hier met trots het aanbieden aan Wethouder Christa Kuiper van het door beeldend kunstenaar Arthur Kempenaar gecreëerde werk 'Gestolde Tijd'. Drie bewerkte boomstammen die samen plaats bieden voor mensen om op te zitten, voor vogels om uit te drinken en een '100' om doorheen te kruipen.

De Rhododendronvijver blijft borrelen en de oever blijft blubber. De gemeente bedenkt een oplossing: de randen versterken met vlechtwerk, waardoor het aan elkaar gaat groeien en het vanzelf steviger wordt – denkt de gemeente. Het bestuur gelooft het nog niet zo.

De beuken op de Torenlaan en de kastanjes op de Kastanjelaan gaan steeds een stapje achteruit. Ingrijpen wordt nijpender.

2015

Een nieuw Beheerplan voor het bos is door de gemeente opgesteld, waarin de drie belangrijkste waarden – recreatie, natuur en cultuurhistorie – centraal staan. Per locatie zijn keuzes gemaakt welke van deze drie belangen voorgeeft.

De bospercelen worden ecologisch beheerd, om de grote natuurwaarde te behouden. De Schotse Hooglanders blijven en daarnaast komt een proef met begrazing door een schapenkudde. Takkenrillen zijn onderdeel van het ecologisch beheer. Voorbereidingen worden getroffen voor vervanging van alle beuken op de Torenlaan, want terugplanten van individuele bomen heeft geen zin door gebrek aan licht voor jonge bomen.

2016

De Vereniging is voorstander van het zo ongedwongen mogelijk genieten in het bos, zonder onnodige beperkingen; maar als dat 'ongedwongen genieten' andere wandelaars echt in de weg zit of zelfs bedreigd, dan moeten er enige bescheiden beperkingen ingesteld worden. Mede op aandringen dan de Vereniging heeft de gemeenteraad dan ook besloten dat bezoekers van het bos op hun wandeling in het noordelijke deel maximaal drie honden tegelijk mee mogen nemen.

De Rhododendronvijver is weer begaanbaar, nadat een groepje vrijwilligers van de Vereniging in het kader van NLDoet in maart groots werk heeft verzet.

Het schapenbegrazingsexperiment bleek op zich zelf wel geslaagd, maar voor 2016 wordt de inzet herhaald uitsluitend in het zuidelijke bos en voor twee weken aansluitend. Daardoor wordt er bezuinigd op tijd en kosten van vervoer, voorbereiding, communicatie, afsluiting en handhaving.

2017

De Vrijheidsdreef heeft een metamorfose ondergaan. De kastanjes zijn geruimd en de laan is opnieuw aangeplant: de twee binnenste rijen met lindes en de twee buitenste rijen met verschillende soorten bomen. De Vereniging heeft 4 bomen geadopteerd, waarvoor in de ALV Japanse Zelkova's werden uitverkoren.

De bosbeheerder is druk met achterstallig onderhoud. Er moeten verspreid in het bos beuken en esdoorns gekapt worden, om te voorkomen dat deze de overhand krijgen. De takkenrillen liggen niet steeds op een goede plek en zien er rommelig uit, maar zijn een goede schuilplaats voor vogels en egels. Visueel verdwijnen ze bovendien snel.

2018

De gemeente zal de beuken op de Torenlaan in het najaar in één keer rooien en vervangen. De lindes bij de Herenweg zijn gezond en blijven mooi staan.

De Vereniging heeft nieuwe poepzakjeshouders gesponsord en nieuwe stickers ontworpen met een door de leden voorgestelde positievere tekst om hondenbezitters aan te moedigen van de zakjes gebruik te maken.

Door de aanhoudende periode van warm weer is er er blauwalg aangetroffen bij de zwemplaats. De waterkwaliteit wordt in wandelbos Groenendaal niet systematisch op blauwalg onderzocht.

2019 jubileumjaar

In de loop van het voorjaar werden alle bomen op de Torenlaan geplant; ook werd een gazon hek geplaatst, zodat de Hooglanders de bomen niet kunnen beschadigen. Een plan om de Belvédère te herbouwen wordt door de gemeente ontwikkeld, nu een substantiële donatie daarvoor van twee Heemstedenaren is ontvangen. Deze ontwikkeling zal in samenspraak met gebruikers van het bos, waaronder de Vereniging, plaatsvinden.

Nieuwe bankjes, gemaakt van hout uit het bos, zijn op verscheidene plaatsen in het bos neergezet.

Het 30-jarig jubileum van de Vereniging werd gevierd op 20 juli in een tent in het bos, waar taart biologisch sap en deze jubileumkrant werd uitgereikt.